

Vesna Nikolić, Mirko Markić, Jože Šrekl, Josip Taradi

**ANALIZA ZASTUPLJENOSTI NASTAVNIH SADRŽAJA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA
LJUDSKIM RESURSIMA U STUDIJSKIM PROGRAMIMA ZAŠTITE NA RADU U SRBIJI,
SLOVENIJI I HRVATSKOJ**

Sažetak

Cilj istraživanja je utvrditi stanje i zastupljenost sadržaja upravljanja ljudskim resursima kao posebnog nastavnog predmeta (autonomno) ili nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u okviru drugih predmeta (integralno) u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj. U istraživanju su korišćene metode analize sadržaja, deskriptivna i komparativna analiza. Uzorak istraživanja su činile sve visokoškolske ustanove koje imaju neki od studijskih programa zaštite na radu na području Srbije, Slovenije i Hrvatske. Sve tri usklađene hipoteze po kojima su u svim studijama zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj zastupljeni sadržaji upravljanja ljudskim resursima u okviru posebnog predmeta - odbacuju se. U Srbiji tek u dva od 11 studijskih programa zaštite na radu postoji upravljanje ljudskim resursima kao posebni predmet, dok u Sloveniji i Hrvatskoj nema niti jednog studijskog programa u kojem se sadržaji upravljanja ljudskim resursima izučavaju u okviru posebnog nastavnog predmeta. Polazeći od značaja sadržaja upravljanja ljudskim resursima u korpusu nauka i disciplina koje se bave problemima zaštite na radu i potrebe razvoja novih kompetencija stručnjaka u ovoj oblasti, autori ukazuju na potrebu razvoja i implementacije novih, međunarodno usklađenih, samostalnih predmetnih sadržaja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj.,

Ključne riječi: studijski program, nastavni sadržaj, upravljanje ljudskim resursima, zaštita na radu

**ANALYSIS OF THE PRESENCE OF CURRICULUM CONTENT PERTAINING TO HUMAN
RESOURCE MANAGEMENT IN OCCUPATIONAL SAFETY STUDY PROGRAMMES IN
SERBIA, SLOVENIA AND CROATIA**

Abstract

The research objective is to determine the state and presence of human resource management content as a separate (autonomous) course or curriculum content pertaining to human resource management as a part of other courses (integral) in occupational safety study programmes in Serbia, Slovenia, and Croatia. This research employs content analysis and descriptive and comparative analysis. The research sample includes all higher education institutions in Serbia, Slovenia, and Croatia that offer occupational safety study programmes. All three harmonized hypotheses, which state that all occupational safety studies in Serbia, Slovenia, and Croatia include human resource management content within a separate course, are rejected. In Serbia, only two out of 13 occupational safety study programmes include human resource management as a separate course, whereas in Slovenia and Croatia, there is not a single study programme where human resource management content is studied as a separate course. In view of the significance of human resource management content in the corpus of sciences and disciplines that deal with occupational safety and in view of the necessity to develop new competencies of professionals in this field, we highlight the need for developing and implementing new, internationally harmonized, and independent curriculum content of human resource management in occupational safety study programmes in Serbia, Slovenia, and Croatia.

Key words: study programme, curriculum content, course, human resource management, occupational safety

UVOD

Predmet istraživanja

U teoriji i praksi organizacije i upravljanja, ljudskom faktoru se pridaje sve veći značaj. Traganje za rešenjima kojima bi se ljudski rad učinio produktivnijim, a upravljački proces racionalnijim doveo je do nastanka nove naučne discipline koja se bavi izučavanjem upravljanja ljudskim resursima. Zanimljivo je da je to najpre bila profesija, koja je nastala za vreme I svetskog rata (1915-1920). U to vreme američki univerziteti započinju sa organizovanjem specijalizovanih kurseva za obrazovanje ljudi zaposlenih na poslovima personalnog menadžmenta (Dartmouth College, Harvard, Kolumbija). Dvadesete godine prošlog veka obeležio je razvoj misaonog fonda o problemima personalnog menadžmenta, da bi krajem 70-tih i početkom 80-tih godina došlo do promene naziva i ustanovljavanja discipline pod nazivom *Menadžment ljudskih resursa*. Došlo je do kvalitativno nove faze u razvoju discipline – fokus se sa kontrole troškova rada pomera na shvatanje zaposlenih i njihovih sposobnosti kao važnog resursa u organizaciji i davanje strateškog značaja i uloge upravljanju tim resursima u organizaciji [6].

U zavisnosti od događaja u okruženju menjala su se istraživačka interesovanja te i oblast izučavanja ove discipline (počev od pojedinačnih aktivnosti kao što su regrutovnje, selekcija, nagrađivanje, obuka, ocenjivanje performansi [1] do strategijske, političke, perspektive ekonomske korisnosti i internacionalne perspektive i pristupa menadžmentu ljudskih resursa [3].

I pored toga što je menadžment ljudskih resursa postao prepoznatljiva naučna disciplina, još uvek je ostala u okvirima koji karakteriše nedostatak integrativne teorije ili koncepta. Razloge za takvo stanje treba tražiti u istorijski posmatrano neteorijskom karakteru discipline, fokusu istraživača na pojedinačne aktivnosti menadžmenta ljudskih resursa i individualni nivo analize, ali i izrazito jakom uticaju drugih disciplina koji je, zapravo, oslabio razvoj jedne integrativne teorije [4].

Kao nova naučna disciplina, upravljanje ljudskim resursima pripada korpusu društvenih nauka. U pitanju je interdisciplinarna teorija koja se fundira na saznanjima različitih nauka kao što su: organizacija i teorija menadžmenta, filozofija, antropologija, andragogija, psihologija, ekonomija, sociologija, ergonomija, pravo, medicina rada i dr., povezuje ih i sagledava u drugačijem svetlu radi praktičnog rešavanja kompleksnih odnosa i relacija čoveka i rada. Kao naučna disciplina, upravljanje ljudskim resursima utvrđuje zakonomernosti ljudskog ponašanja na radu i stvaranje osnovnih naučnih pretpostavki, načela, metoda i postupaka uspešnog integrisanja i razvijanja ljudskih potencijala za ostvarivanje organizacionih i individualnih ciljeva. Takvim postupanjem doprinosi se [5] unapređivanju upravljačke prakse, racionalnijem korišćenju raspoloživih resursa i povećanju organizacione i individualne uspešnosti.

Prema Bahtijarević Šiber u pitanju je područje "istraživanja i organiziranja znanja usmjerenoga na razumijevanje, predviđanje, usmjeravanje, mijenjanje i razvoj ljudskog ponašanja i potencijala u socijalnim institucijama, odnosno organizacijama. Cilj mu je otkrivanje zakonitosti i stvaranje temeljnih pretpostavki, načela, modela, metoda i postupaka uspešnog upravljanja i razvoja ljudskog potencijala u organizacijama" [2]. Od posebnog je značaja primenljivost ove discipline, obzirom da su njene spoznaje i saznanja, modeli, principi i metode neposredno primenljivi u rešavanju konkretnih problema poboljšanja organizacionih performansi i efikasnosti. Nalazimo da je autorka [2] u pravu kada ukazuje da je temeljna svrha ove discipline unapređivati praksu upravljanja ljudskim potencijalima, omogućavati i ubrzavati razvoj i ostvarivanje ciljeva kako organizacija, tako i njihovih članova, te podizati opštu individualnu, organizacijsku i društvenu uspešnost.

Analiza studijskih programa različitih univerziteta u svetu, ukazuje na dvojake pristupe u implementaciji sadržaja koji se odnose na problematiku upravljanja ljudskim resursima. Danas se, upravljanje ljudskim resursima izučava kao autonomna nastavna disciplina na velikom broju visokoškolskih institucija u svetu. Istovremeno sadržaji ove naučne discipline su zastupljeni integrativno, kao sastavni deo drugih nastavnih disciplina koji se bave određenim pitanjima i problemima odnosa čoveka i rada. U svakom slučaju, favorizacija humanističkih ciljeva i principa i čvrsto oslanjanje na iskustva iz svakodnevne prakse, promovisalo je upravljanje ljudskim resursima kao popularnu nastavnu disciplinu u svetskim razmerama.

Istraživački problem

Obzirom da je osnovni preduslov primene znanja o upravljanju ljudskim resursima u praksi zaštite na radu usvajanje tih znanja na studijima zaštite na radu, problem ovog istraživanja je identifikovan u nepostojanju aktualnog istraživanja i analize zastupljenosti nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj. Stoga se, naučno i društveno opravdano, može postaviti sledeće **istraživačko pitanje**:

Kakva je zastupljenost nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj?

Cilj

Cilj istraživanja je utvrditi stanje i zastupljenost nastavnih sadržaja/predmeta iz područja upravljanja ljudskim resursima u novim akreditovanim studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj, radi stvaranja neophodne osnove za uspostavljanje jedinstvenog i međunarodno usklađenog modela predmeta "Upravljanje ljudskim resursima" u nastavnim planovima i programima studija zaštite na radu.

Hipoteze

H1: U svim studijskim programima zaštite na radu u Srbiji zastupljeni su sadržaji iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan poseban predmet (autonomni nastavni sadržaj) upravljanja ljudskim resursima.

H2: U svim studijskim programima zaštite na radu u Sloveniji zastupljeni su sadržaji iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan poseban predmet (autonomni nastavni sadržaj) upravljanja ljudskim resursima.

H3: U svim studijskim programima zaštite na radu u Hrvatskoj zastupljeni su sadržaji iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan poseban predmet (autonomni nastavni sadržaj) upravljanja ljudskim resursima.

Zadaci

Na osnovi definisanog cilja i hipoteza postavljaju se sledeći zadaci istraživanja:

- 1) Analiza zastupljenosti predmeta/nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji.
- 2) Analiza zastupljenosti predmeta/nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Sloveniji.
- 3) Analiza zastupljenosti predmeta/nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Hrvatskoj..
- 4) Komparativna analiza međusobne i međunarodne usklađenosti nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj.

METODE

Za realizaciju postavljenih zadataka i proveru postavljenih hipoteza koristili smo sledeće naučno-istraživačke metode:

Metoda analize sadržaja i deskriptivne analize su korišćene za prikupljanje, analizu, obradu i opis podataka o zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj. Kao izvor podataka korišćeni su javno dostupni podaci o nastavnim planovima i programima, sa službenih internetskih stranica visokoškolskih institucija.

Za istraživanje i analizu rezultata utvrđene su sledeće **varijable**:

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa akreditovanim studijskim programima zaštite na radu

- 1) Država (Srbija, Slovenija, Hrvatska)
- 2) Naziv visokoškolske ustanove
- 3) Mesto izvođenja studijskog programa zaštite na radu
- 4) Vrste studija zaštite

II. Podaci o sadržajima upravljanja ljudskim resursima kao posebnog predmeta u studijskim programima zaštite na radu

- 5) Redni broj
- 6) Naziv predmeta
- 7) Vrsta i nivo studija
- 8) Godina studija

9) Status predmeta - obavezni ili izborni predmet

10) Broj časova predavanja/vežbi

11) Broj ECTS bodova

III. Popis predmeta studijskih programa zaštite na radu u kojima je sadržaj upravljanja ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja tih predmeta

12) Redni broj

13) Naziv predmeta

IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu

14) Broj posebnih predmeta upravljanja ljudskim resursima

15) Broj predmeta u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja tog predmeta

16) Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet sa sadržajima koji se odnose na upravljanje ljudskim resursima

Metoda komparativne analize je korišćena za komparaciju izdvojenih podataka između rezultata dobijenih analizom studijskih programa u Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji.

Za komparaciju rezultata utvrđene su sledeće **komparativne varijable**:

1) Država (Srbija, Slovenija, Hrvatska)

2) Ukupan broj visokoškolskih ustanova sa studijima zaštite na radu

3) Broj visokoškolskih ustanova sa univerzitetskim studijima zaštite na radu

4) Broj visokoškolskih ustanova sa stručnim studijima zaštite na radu

5) Broj preddiplomskih studija zaštite na radu

6) Broj diplomskih studija zaštite na radu

7) Broj poslediplomskih studija zaštite na radu

8) Broj samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima

9) Broj predmeta u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programa tog predmeta

10) Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima.

Uzorak istraživanja

Uzorak istraživanja činile su sve visokoškolske ustanove koje imaju neki od studijskih programa zaštite na radu na području Srbije, Slovenije i Hrvatske.

REZULTATI

ANALIZA ZASTUPLJENOSTI NASTAVNIH SADRŽAJA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA LJUDSKIM RESURSIMA U STUDIJSKIM PROGRAMIMA ZAŠTITE NA RADU U SRBIJI

U Srbiji studijske programe zaštite na radu izvodi 6 visokoškolskih ustanova, a to su:

1) Fakultet zaštite na radu u Nišu, Univerzitet u Nišu

2) Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu

3) Rudarsko-geološki fakultet, Univerzitet u Beogradu

4) Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici, Univerzitet u Prištini

5) Visoka inženjerska škola strukovnih studija "Tehnikum Taurunum"

6) Visoka škola strukovnih studija "Beogradska politehnika"

7) Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu.

Tablica 1. Analiza zastupljenosti nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Fakulteta zaštite na radu u Nišu, Univerziteta u Nišu

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijskim programima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Fakultet zaštite na radu u Nišu, Univerzitet u Nišu			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Niš			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Diplomске akademske studije – master, Studijski program Zaštita na radu (2 godine, 120 ESPB)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	Upravljanje i razvoj ljudskih resursa	Diplomske akademske studije	2. godina	izborni	2+2	4
III.	Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni dio programa tog predmeta					
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Obrazovanje za bezbednost i vanredne situacije					
2.	Zaštita zdravlja					
3.	Ekonomika zaštite na radu					
4.	Zaštita i osiguranje					
5.	Psihofiziologija rada					
6.	Radno pravo					
7.	Sociologija zaštite na radu					
IV.	Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu					
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR resursima		1			
15)	Broj predmeta kojima je ULJR integralni deo programskih sadržaja		7			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2			

Izvor: Fakultet zaštite na radu, Univerzitet u Nišu, <http://www.znrfak.ni.ac.rs/>

Na Fakultetu zaštite na radu u Nišu Univerziteta u Nišu, koji ima akreditovan studijski programa Zaštita na radu na diplomskim akademskim studijama – master (2 godine, 120 ESPB), studenti imaju mogućnost da izučavaju sadržaje upravljanja ljudskim resursima u okviru posebnog (autonomni sadržaj) predmeta pod nazivom *Upravljanje i razvoj ljudskih resursa*. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su kao sastavni deo programskih sadržaja 7 predmeta (integralno)

Tablica 2. Analiza zastupljenosti predmeta iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerziteta u Novom Sadu

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Novi Sad			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu (4 godine, 240 – 249 ESPB) 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu (2 godine, 60-64 ESPB)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III.	Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja					
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Ekonomika zaštite na radu Osnovne akademske studije					
2.	Nauka o radu Osnovne akademske studije					
3.	Higijena rada Osnovne akademske studije					
4.	Uvod i principi zaštite na radu Osnovne akademske studije					
5.	Preduzetništvo Osnovne akademske studije					
6.	Medicina rada Master akademske studije					
7.	Sociološko-pravni aspekti zaštite na radu Master akademske studije					
8.	Sistemska regulativa i EU praksa u bezbednosti i zdravlju na radu Master akademske studije					
IV.	Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu					
14)	Broj samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima		0			
15)	Broj predmeta kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni dio programskih sadržaja tih predmeta		8			
16)	Broj studija zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2			

Izvor: Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu, <http://www.ftn.uns.ac.rs>

Na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu, koji ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu (4 godine, 240 – 249 ESPB) i 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu (2 godine, 60-64 ESPB) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline *Upravljanje ljudskim resursima*, dok su sadržaji iz ove oblasti zastupljeni kao integralni deo programskih sadržaja 8 predmeta.

Tablica 3. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Rudarsko-geološkog fakulteta, Univerziteta u Beogradu

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Rudarsko-geološki fakultet, Univerzitet u Beogradu			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Beograd			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu (4 godine, 240 ESPB) 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu (1 god.240+60=300 ECTB)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmetaa	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III. Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja						
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Zakonska regulativa iz zaštite na radu i zaštite životne sredine Osnovne akademske studije					
2.	Ekonomska analiza procesa zaštite Osnovne akademske studije					
3.	Društvene nauke Osnovne akademske studije					
4.	Sistem upravljanja zaštitom na radu Master akademske studije					
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu						
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0			
15)	Broj predmeta kojima je ULJRintegralni deo programskih sadržaja tih predmeta		4			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan posebni predmet ULJR		2			

Izvor: Rudarsko-geološki fakultet u Beogradu, Univerzitet u Beogradu, <http://www.rgf.bg.ac.rs>

Na Rudarsko-geološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, koja ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu (4 godine, 240 ESPB) i 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu (1 god.240+60=300 ECTS) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima, dok su sadržaji iz ove oblasti zastupljeni integralno – kao sastavni deo programskih sadržaja 4 predmeta.

Tablica 4. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu Fakulteta tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Kosovska Mitrovica			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	Upravljanje i razvoj ljudskih resursa	Master akademske studije		izborni	2+2	4
III. Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja						
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Teorija i organizacija obrazovanja za zaštitu Osnovne akademske studije					
2.	Obrazovanje za bezbednost i vanredne situacije Master akademske studije					
3.	Zaštita zdravlja Master akademske studije					
4.	Ekonomika i zaštita na radu Master akademske studije					
5.	Zaštita i osiguranje Master akademske studije					
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu						
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		1			
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programa tog predmeta		5			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan poseban predmet ULJR		1			

Izvor: Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici, <http://www.ftn.pr.ac.rs>

Na Fakultetu tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici koji ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Osnovne akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite životne sredine i zaštite na radu i 2) Master akademske studije Studijski program Inženjerstvo zaštite na radu studenti imaju mogućnost da izučavaju sadržaje upravljanja ljudskim resursima u okviru posebnog (autonomni sadržaj) predmeta pod nazivom Upravljanje i razvoj ljudskih resursa. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su kao sastavni deo programskih sadržaja 5 predmeta (integralno)

Tablica 5. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Visoka inženjerska škola strukovnih studija "Tehnikum Taurunum"

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Visoka inženjerska škola strukovnih studija "Tehnikum Taurunum"			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Beograd			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne strukovne studije, Studijski program: Bezbednost i zdravlje na radu (3 godine, 180 ESPB)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III.	Popis predmeta u studijskom programu zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja					
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Medicina rada					
2.	Nadzor nad primenom propisa u bezbednosti i zdravlju na radu					
3.	Sociologija					
IV.	Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu					
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0			
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programskih sadržaja tih predmeta		3			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet ULJR		1			

Izvor: Visoka inženjerska škola strukovnih studija "Tehnikum Taurunum"

Na Visokoj inženjerskoj školi strukovnih studija "Tehnikum Taurunum" koja ima jedan studijski program zaštite na radu i to: 1) Osnovne strukovne studije, Studijski program: Bezbednost i zdravlje na radu (3 godine, 180 ESPB) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima, dok su pojedini sadržaji iz ove oblasti zastupljeni u okviru programskih sadržaja 3 predmeta.

Tablica 6. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu Visoka škola strukovnih studija "Beogradska politehnika"

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Visoka škola strukovnih studija "Beogradska politehnika"			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Beograd			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu			
II. Podaci o samostalnim predmetnim sadržajima upravljanja ljudskim resursima u studijima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III. Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja						
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Bezbednost i zdravlje na radu					
2.	Opšta sociologija					
3.	Medicina i higijena rada					
4.	Psihologija rada					
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu						
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0			
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programskih sadržaja tih predmeta		4			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		1			

Izvor: Visoka škola strukovnih studija "Beogradska politehnika" <http://www.test.politehnika.edu.rs>

Na Visokoj školi strukovnih studija "Beogradska politehnika", koja ima jedan studijski program zaštite na radu i to: 1) Osnovne strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 4 predmeta.

Tablica 7. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu.

I. Opći podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Srbija			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Novi Sad			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Osnovne strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu (3 godine, 180 ESPB) 2) Specijalističke strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu (1 godina, 60 ESPB)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III. Popis predmeta u studijskim programima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni dio programskih sadržaja						
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Zaštita zdravlja na radu					
2.	Radno pravo Poslovne komunikacije Zaštita na radu					
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu						
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0			
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programa tog predmeta		4			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2			

Izvor: Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, [http://: www.vtsns.edu.rs](http://www.vtsns.edu.rs)

Na Visokoj tehničkoj školi strukovnih studija u Novom Sadu, koja ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Osnovne strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu (3 godine, 180 ESPB) i 2) Specijalističke strukovne studije Studijski program Bezbednost i zdravlje na radu (1 godina, 60 ESPB) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 4 predmeta.

ANALIZA ZASTUPLJENOSTI NASTAVNIH SADRŽAJA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA LJUDSKIM RESURSIMA U STUDIJSKIM PROGRAMIMA ZAŠTITE NA RADU U SLOVENIJI

U Sloveniji studijske programe zaštite na radu izvodi samo jedna visokoškolska ustanova, a to je:

1) Fakulteta za kemiju in kemijsko tehnologiju, Univerza v Ljubljani.

Tablica 8. Analiza zastupljenosti predmeta iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Fakulteta za kemiju in kemijsko tehnologiju, Univerza v Ljubljani

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu							
1)	Država		Slovenija				
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologiju, Univerza v Ljubljani,				
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Ljubljana				
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Univerzitetni študijski program Tehniška varnost (3 godine, 180 ECTS) 2) Magistrski študijski program Tehniška varnost (2 godine, 120 ECTS)				
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu							
5) Redni broj	6) Naziv predmeta		7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-		-	-	-	-	-
III.	Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja						
12) Redni broj	13) Naziv predmeta						
1.	Psihologija dela						
2.	Človeški in organizacijski dejavniki						
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu							
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0				
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programskih sadržaja		2				
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2				

Izvor: Fakulteta za kemiju in kemijsko tehnologiju, Univerza v Ljubljani, <http://www.fkkt.uni-lj.si/>

Na Fakultetu za hemiju i hemijsku tehnologiju, Univerziteta u Ljubljani, koji ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Univerzitetni studijski program Tehniška varnost (3 godine, 180 ECTS) i 2) Magistrski studijski program Tehniška varnost (2 godine, 120 ECTS) nema niti jednog samostalnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 2 predmeta.

ANALIZA ZASTUPLJENOSTI NASTAVNIH SADRŽAJA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA LJUDSKIM RESURSIMA U STUDIJSKIM PROGRAMIMA ZAŠTITE NA RADU U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj studijske programe zaštite na radu izvode 3 visokoškolske ustanove, a to su:

- 1) Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti
- 2) Veleučilište u Karlovcu
- 3) Veleučilišta u Rijeci.

Tablica 9. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Visoke škole za sigurnost, s pravom javnosti

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijskim programima zaštite na radu							
1)	Država		Hrvatska				
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti				
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Zagreb, Split				
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Stručni studij sigurnosti, smjer zaštita na radu (3 godine, 180 ECTS) 2) Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti, smjer zaštita na radu (1 godina, 60 ECTS)				
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu							
5) Redni broj	6) Naziv predmeta		7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-		-	-	-	-	-
III. Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programskih sadržaja							
12) Redni broj	13) Naziv predmeta						
1.	Radna psihologija						
2.	Menadžment sigurnosti						
3.	Obrazovanje odraslih						
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu							
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0				
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programa tog predmeta		3				
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2				

Izvor: Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti, <http://www.vss.hr>

Na Visokoj školi za sigurnost, s pravom javnosti, koja ima 2 studijska programa zaštite na radu i to: 1) Stručni studij sigurnosti, smjer zaštita na radu (3 godine, 180 ECTS) i 2) Specijalistički diplomski stručni studij, smjer zaštita na radu (1 godina, 60 ECTS) nema niti jednog samostalnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 3 predmeta.

Tablica 10. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Veleučilišta u Karlovcu

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu							
1)	Država			Hrvatska			
2)	Naziv visokoškolske ustanove			Veleučilište u Karlovcu			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu			Karlovac			
4)	Vrste studija zaštite na radu			1) Stručni studij sigurnosti i zaštite, smjer zaštita na radu (3 godine, 180 ECTS) 2) Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite, smjer zaštita na radu (2 godine, 120 ECTS)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu							
5) Redni broj	6) Naziv predmeta		7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-		-	-	-	-	-
III. Popis predmeta u studijima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni dio programskih sadržaja							
12) Redni broj	13) Naziv predmeta						
1.	Organizacijska psihologija						
2.	Organizacija poslovnih sustava						
IV. Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu							
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR			0			
15)	Broj predmeta kojima je ULJR integralni dio programa tog predmeta			2			
16)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima			2			

Izvor: Veleučilište u Karlovcu, <http://www.vuka.hr>

Na Veleučilištu u Karlovcu, koje ima 2 studija zaštite na radu i to: 1) Stručni studij sigurnosti i zaštite, smer zaštita na radu (3 godine, 180 ECTS) i 2) Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite, smer zaštita na radu (2 godine, 120 ECTS) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 2 predmeta.

Tablica 11. Analiza zastupljenosti sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu Veleučilišta u Rijeci

I. Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi sa studijima zaštite na radu						
1)	Država		Hrvatska			
2)	Naziv visokoškolske ustanove		Veleučilište u Rijeci			
3)	Mesto izvođenja studija zaštite na radu		Rijeka			
4)	Vrste studija zaštite na radu		1) Stručni studij sigurnosti na radu (3 godine, 180 ECTS) 2) Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti na radu (2 godine, 120 ECTS)			
II. Podaci o samostalnim predmetima upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu						
5) Redni broj	6) Naziv predmeta	7) Vrsta i nivo studija	8) Godina studija	9) Status predmeta obavezni/izborni	10) Broj nastavnih časova	11) Broj ECTS bodova
1.	-	-	-	-	-	-
III.	Popis predmeta u studijskim programima zaštite na radu u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni deo programa tog predmeta					
12) Redni broj	13) Naziv predmeta					
1.	Ljudski čimbenici u sigurnosti					
2.	Organizacija i menadžment					
3.	Upravljanje sigurnošću					
4.	Menadžment u sigurnosti					
5.	Obrazovanje odraslih					
IV.	Zbirni podaci za visokoškolsku ustanovu					
14)	Broj samostalnih predmeta ULJR		0			
15)	Broj predmeta u kojima je ULJR integralni dio programskih sadržaja		5			
16)	Broj studijskog programa zaštite na radu koji nemaju niti jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima		2			

Izvor: Veleučilište u Rijeci, <http://www.veleri.hr>

Na Veleučilištu u Karlovcu, koje ima 2 studija zaštite na radu i to: 1) Stručni studij sigurnosti na radu (3 godine, 180 ECTS) i 2) Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti na radu (2 godine, 120 ECTS) nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima nastavne discipline Upravljanje ljudskim resursima. Sadržaji koji se odnose na pojedine aspekte upravljanja ljudskim resursima zastupljeni su integralno, kao sastavni deo programskih sadržaja 5 predmeta.

KOMPARATIVNA ANALIZA PREDMETA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA LJUDSKIM RESURSIMA U STUDIJSKIM PROGRAMIMA ZAŠTITE NA RADU U SRBIJI, SLOVENIJI I HRVATSKOJ

Tablica 12. Komparativna analiza predmeta iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj

Komparativne varijable		1) Država		
		Srbija	Slovenija	Hrvatska
2)	Ukupan broj visokoškolskih ustanova sa studijima zaštite na radu	7	1	3
3)	Broj visokoškolskih ustanova sa univerzitetskim studijima zaštite na radu	4	1	0
4)	Broj visokoškolskih ustanova sa stručnim studijima zaštite na radu	3	0	3
5)	Broj preddiplomskih studija zaštite na radu	6	1	3
6)	Broj diplomskih studija zaštite na radu	5	1	3
7)	Broj posleddiplomskih studija zaštite na radu (novi, akreditovani programi)	0	0	0
8)	Broj samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima	2	0	0
9)	Broj predmeta u kojima je upravljanje ljudskim resursima integralni dio programa tog predmeta	35	2	10
10)	Broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima	9	2	6

Izvor: Vlastiti izvor, prema tablicama 1-11

Ukupan broj samostalnih predmeta sa sadržajima upravljanja ljudskim resursima kao nastavne discipline u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji iznosi 2 predmeta. U Sloveniji, a isto tako i u Hrvatskoj, nema niti jednog samostalnog predmeta upravljanja ljudskim resursima u akreditovanim studijskim programima zaštite na radu.

Ukupan broj predmeta u kojima su zastupljeni pojedini sadržaji upravljanja ljudskim resursima (kao integralni deo programskih sadržaja tih predmeta) u Srbiji iznosi 35 predmeta, u Sloveniji 2, a u Hrvatskoj 10 predmeta. Ukupan broj studijskih programa zaštite na radu koji nemaju samostalnih predmeta upravljanja ljudskim resursima u Srbiji iznosi 10, u Sloveniji 2. a u Hrvatskoj 6.

DISKUSIJA

Upravljanje ljudskim resursima je, danas, etablirana naučna i nastavna disciplina koja je zastupljena, uglavnom, u studijskim programima menadžmenta, ekonomskih, pravnih, organizacionih i drugih društveno-humanističkih nauka. U studijskim programima zaštite na radu u zemljama regije Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj upravljanje ljudskim resursima u vidu posebnog predmeta nedovoljno je zastupljeno te bi se moglo reći da je ono u početnoj fazi razvoja.

U Srbiji tek u dva od 11 studijskih programa zaštite na radu, studenti imaju mogućnost da izučavaju sadržaje upravljanja ljudskim resursima u okviru posebnog predmeta, dok u Sloveniji i Hrvatskoj nema niti jednog posebnog predmeta sa sadržajima iz ove oblasti niti na jednom studiju zaštite na radu.

Takvo stanje neminovno ukazuje na potrebu razvoja i implementacije novih, međunarodno usklađenih, predmeta upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj, na svim nivoima studija (preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim) i vrstama studija

(akademski, stručni, specijalistički). Razvoj i primena takvog modela osnova su za međunarodnu saradnju nastavnika i studenata u procesu obrazovanja, te inženjera zaštite na radu u praksi upravljanja ljudskim resursima sa aspekta zaštite i bezbednosti.

ZAKLJUČAK

Postavljeni cilj istraživanja je ostvaren jer se utvrdilo stanje i zastupljenost nastavnih sadržaja iz područja upravljanja ljudskim resursima u studijskim programima zaštite na radu u Srbiji, Sloveniji i Hrvatskoj.

Prva hipoteza po kojoj su u svim studijskim programima zaštite na radu u Srbiji zastupljeni predmeti iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan poseban predmet sa sadržajima upravljanja ljudskim resursima kao nastavne discipline, odbacuje se. Rezultati istraživanja pokazuju da tek u dva od 11 studijskih programa zaštite na radu u Srbiji postoje samostalni predmeti sa sadržajima upravljanja ljudskim resursima kao nastavne discipline.

Druga hipoteza po kojoj su u svim studijskim programima zaštite na radu u Sloveniji zastupljeni predmeti iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan samostalni predmet upravljanja ljudskim resursima, odbacuje se. Prema rezultatima istraživanja nema niti jednog posebnog predmeta upravljanja ljudskim resursima u dva studijska programa zaštite na radu u Sloveniji.

Treća hipoteza po kojoj su u svim studijskim programima zaštite na radu u Hrvatskoj zastupljeni predmeti iz područja upravljanja ljudskim resursima, jer u svakom studijskom programu postoji bar jedan samostalni predmet sa sadržajima iz ove oblasti, odbacuje se. Rezultati istraživanja pokazuju da u 6 studijskih programa zaštite na radu u Hrvatskoj nema niti jednog samostalnog predmeta sa sadržajima upravljanja ljudskim resursima kao nastavne discipline.

Za nastavak istraživanja predlaže se detaljna analiza i komparacija postojećih nastavnih sadržaja upravljanja ljudskim resursima koji se izučavaju u okviru posebnih predmeta studijskih programa zaštite na radu u širim međunarodnim razmerama (posebno zemljama EU), te razvoj i utemeljenje jedinstvenog i međunarodno usklađenog modela predmeta "Upravljanje ljudskim resursima" u nastavnim planovima i programima studija zaštite na radu u Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji.

LITERATURA

- [1] Antony, W. P., Nicholson, E. A.: **Management of human resource: A systems approach to personal management.** - Columbus: OH: Grid Inc, 1977.
- [2] Bahtijarević Šiber, F.: **Management ljudskih potencijala.** - Zagreb: Golden marketing, 1999.
- [3] Dowling, P. J., Schuler, R. S.: **International Dimensions of Human Resource management.** - Boston: PWS-Kent, 1990.
- [4] Dulebohn, J. H., Ferris, G. R., Stood, J. T.: **The History and Evolution of Human Resource Management**, in: Ferris, G. R., Rosen, S. D., Barnum, D. T.: **Handbook of Human resource Management.** - Blackwell Publishers, 1995.
- [5] Lojić, R.: **Upravljanje ljudskim resursima u sistemu odbrane.** - Beograd: Medija centar Odbrana, 2011.
- [6] Tyson, S., York, A.: **Human Resource management**, 3 edition. - Made Simple Books, 1996.

Ostali materijali

Internet

- Fakultet zaštite na radu, Univerzitet u Nišu, <http://www.znrfak.ni.ac.rs/> (18.4.2012.)
- Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu, <http://www.ftn.uns.ac.rs> (18.4.2012.)
- Rudarsko-geološki fakultet u Beogradu, Univerzitet u Beogradu <http://www.rgf.bg.ac.rs> (18.4.2012.)
- Fakultet tehničkih nauka u Kosovskoj Mitrovici, <http://www.ftn.pr.ac.rs>

- Visoka škola strukovnih studija "Beogradska politehnika" <http://www.test.politehnika.edu.rs> (18.4.2012.)
- Visoka tehnička škola strukovnih studija u Novom Sadu, <http://www.vtsns.edu.rs> (18.4.2012.)
- Fakulteta za kemiju in kemijsko tehnologiju, Univerza v Ljubljani, <http://www.fkkt.uni-lj.si/> (19.4.2012.)
- Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti, <http://www.vss.hr> (20.4.2012.)
- Veleučilište u Karlovcu, <http://www.vuka.hr> (20.4.2012.)
- Veleučilište u Rijeci, <http://www.veleri.hr> (20.4.2012.)

Dokumenti

- Studijski programi objavljeni na internetskim stranicama visokoškolskih ustanova sa studijima zaštite na radu na svim nivoima studija (preddiplomskim, diplomskim i posleddiplomskim) i vrstama studija (akademski, stručni, specijalistički).

BIOGRAFIJA PRVOG AUTORA

prof. dr. sc. Vesna Nikolić

Univerzitet u Nišu, Fakultet zaštite na radu u Nišu

Niš, Srbija

vesna.nikolic@znrfak.ni.ac.rs

Profesor Fakulteta zaštite na radu Univerziteta u Nišu. Diplomirala je i magistrirala na Grupi za andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, a doktorirala na Fakultetu zaštite na radu u Nišu. Baveći se društveno-humanističkim problemima zaštite radne i životne sredine, a posebno problemima učenja, obrazovanja i razvoja ljudskih resursa u ovoj oblasti, učestvovala je u realizaciji 10 naučno-istraživačkih projekata koje je finansiralo Ministarstvo za nauku Republike Srbije. Objavila je 3 monografije, 1 univerzitetski udžbenik, 7 poglavlja u međunarodnim i nacionalnim monografijama i tematskim zbornicima i preko 160 radova u međunarodnim i nacionalnim časopisima i zbornicima radova sa naučnih konferencija. Pored velikog broja uvodnih i drugih predavanja po pozivu, recenzent je udžbenika, monografija, originalnih naučnih radova koji su objavljeni u nacionalnim i međunarodnim časopisima. Član je međunarodnih naučnih odbora i udruženja, redakcijskog kolegijuma 2 nacionalna naučna časopisa i jedan od urednika časopisa "Safety Engineering" koji izdaje Fakultet zaštite na radu u Nišu.

BIOGRAPHY OF THE FIRST AUTHOR

Vesna Nikolić, Ph.D.

Professor in the Faculty of Occupational Safety in Niš. She graduated in Philosophy and MA, University of Belgrade (Group for Andragogy). She is a PhD at the Faculty of Occupational Safety in Niš, University of Niš. Her work includes 12 monographs (author and co-author) and more than 160 bibliographical items: articles in science and professional journals as well as in proceedings of scientific and professional conferences in the field of adult education, knowledge management, organizational behavior and learning, distance education and e-learning, management and human resources development (particularly in the safety system of working and living environment, sustainable development and emergency management). Research Interests: education, training and learning; management and human resources development. She has worked as member in 10 research projects

PODACI O SUATORIMA (DATA ON CO-AUTHORS)

2)

prof. dr. sc. Mirko Markič

Univerza na Primorskem, Fakulteta za management Koper
Koper, Slovenija
mirko.markic@fm-kp.si

3)

doc. dr. sc. Jože Šrekl

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo
Ljubljana, Slovenija
Joze.srekl@fkkt.uni-lj.si

4)

mr. sc. Josip Taradi

Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti
Čakovec, Hrvatska
josip.taradi@vss.hr